

ХИМИЯ

PISA га багьтталанган тесттер

8 - класс

ЙОД

Тапшырма 1.

Оң жактагы жайгашкан тексти окуп чыгып, суроого жооп бергиле.

Д.И. Менделеевдин химиялык элементтердин мезгилдик системасындагы йод металл эмесинин жайгашкан ордун колдонуу менен, йод эмне үчүн катуу жана металлдык жалтырактыкка ээ экенин түшүндүргүлө.

Жообуңарды жазгыла.

Йод – металлдык жылтырактыкка ээ болгон кара боз түстөгү кристаллдык зат. Анын укмуштуудай касиети бар: ысытканда, эрибей, б.а. суюк абалга өтпөй, газ абалына өтөт.

Йоддун буусу кескин жыттуу жана кызгылт көк түскө ээ.

Эркин зат түрүндө ал уулуу болот: йоддун буусу менен дем алуу баш ооруну, жөтөлдү, мурундун агышын жана өпкө шишигин пайда кылышы мүмкүн.

Анализдөөнүн заманбап ыкмаларын колдонуу менен топуракта, сууда, өсүмдүктөрдө жана жаныбарлардын организмдеринде йоддун аз болсо да саны бар экендигин аныктоого болот. Деңиз балырлары йодду топтошот.

Йод адамдын жана жаныбарлардын жашоосунда өзгөчө роль ойнойт. Малдын тоютуна аз өлчөмдө йод кошуу уйлардын сүттүүлүгүн жогорулатат, койлордун жүнүнүн өсүшүн тездетет, тооктордун жумурткасын көбөйтөт. Йоддун жетишсиздигинен адамдын

	<p>интеллекти начарлап, гормондун иштебей калышынан жана калкан безинин иштешинин бузулушунан пайда болгон базедов оорусу пайда болот.</p> <p>Йод этил спиртинде жакшы эрийт. Йоддун 5% -түү спирт эритмеси микробго каршы, дүүлүктүрүүчү, алаксытуучу таасирге ээ, жарааттын айыгышын тездетет. Териге колдонууда препараттан патогендик зыяндуу микроорганизмдерге терс таасирин тийгизүүчү активдүү йод жай жана бир калыпта бөлүнүп чыгат.</p>
<p>Тапшырма 2.</p> <p>Өлкөбүздүн көптөгөн аймактарында адамдардын тамак-ашында жана мал азыгында йоддун өлчөмү жетишсиз экендиги белгилүү.</p> <p>Текстти колдонуп, бул маселени чечүү үчүн эмне кылуу керектигин жазгыла.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<p style="text-align: center;">ЙОД</p> <p>Йод адамдын жана жаныбарлардын жашоосунда өзгөчө роль ойнойт. Малдын тоютуна аз өлчөмдө йод кошуу уйлардын сүттүүлүгүн жогорулатат, койлордун жүнүнүн өсүшүн тездетет, тооктордун жумурткасын көбөйтөт. Йоддун жетишсиздигинен адамдын интеллекти начарлап, гормондун иштебей калышынан жана калкан безинин иштешинин бузулушунан пайда болгон базедов оорусу пайда болот.</p>

<p>Тапшырма 3.</p> <p>Текстен берилген үзүндүдө кандай кубулуш баяндалган?</p> <p>Жообуңарды түшүндүрүп жазгыла.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<p style="text-align: center;">ЙОД</p> <p>Йод – металлдык жылтырактыкка ээ болгон кара боз түстөгү кристаллдык зат. Анын укмуштуудай касиети бар: ысытканда, эрибей, б.а. суюк абалга өтпөй, газ абалына өтөт.</p>
<p>Тапшырма 4.</p> <p>Оң жактагы жайгашкан тексти окуп чыгып, суроого жооп бергиле.</p> <p>Йоддун спирт эритмесин көгөргөн (жанчылган) жерге колдонуунун - “Йод торчосунун” таасири эмнеге негизделген?</p> <p>Жообуңарды жазгыла.</p> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>	<p style="text-align: center;">ЙОД</p> <div data-bbox="943 751 1346 1145" data-label="Image"> </div> <p>Йод этил спиртинде жакшы эрийт. Йоддун 5% -түү спирт эритмеси микробго каршы, дүүлүктүрүүчү, алаксытуучу таасирге ээ, жарааттын айыгышын тездетет. Териге колдонууда препараттан патогендик зыяндуу микроорганизмдерге терс таасирин тийгизүүчү активдүү йод жай жана бир калыпта бөлүнүп чыгат.</p>